

KAPITTEL 18

Magnar Åm – ei stemme i Volda og verda

Gunnar Strøm

Summary: In this portrait of Magnar Åm, Gunnar Strøm describes different aspects of a meaning-seeking life project in which there are no clear divisions between the pursuits of composer, musician, conductor, teacher, local citizen and cultural entrepreneur. At home as much in local as in international settings, Åm's activities range from creative proposals for a community cultural centre to the equally creative use of a neglected factory in the absence of such localities, and from the nurturing of young performers and budding composers to the performance of his own innovative compositions in international contexts. His wide-reaching work has given inspiration to many others, and he continues with unabating vitality to inspire.*

Då Magnar Åm fekk Volda kommune sin kulturpris i 1998, skreiv redaktør Tore Aarflot i avisa *Møre*:

Ser vi han ute i gatebiletet stikk han seg ikkje fram på nokon spesiell måte. Gir vi han noko han kan bruke til dirigentstokk og til dømes eit kor, utfører han, ja, skal vi driste oss til å seie mirakel? I alle fall utstrålar han noko som smittar over på dei han omgir seg med. Når det gjeld seg sjølv er han smålåten og kommentaren til at han var kulturprisvinnar er: – Det er mange krefter i Volda som fortener slik merksemd og det er litt for gale at eg vart utplukka. (*Møre*, 10.12.1998)

Sjølv om Magnar truleg er den mest nasjonalt og internasjonalt anerkjende kunstnaren som bur i Volda, var det ikkje for sitt kunstnarlege

Sitering av denne artikkelen: Strøm, G. (2022). Magnar Åm – ei stemme i Volda og verda. I Hjorthol, G., Løvoll, H.S., Oltedal, E. & Sørbø, J.I. (Red.), *Stemma og stilla i musikk og litteratur. Festskrift til Magnar Åm* (s. 360–385). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.158>
Lisens: CC BY-NC-ND.

* Denne teksten er ikkje fagfellevurdert.

virke, men for innsatsen han hadde gjort for barn og unge i Volda-samfunnet at han vart funnen verdig til kommunens kulturpris. I 2018 fekk han på nytt Volda kommune sin kulturpris. Så vidt eg veit er han den einaste som har fått den to gongar. 20 år seinare blir det lagt meir vekt på hans imponerande kunstnarlege arbeid i tillegg til innsatsen hans lokalt. Meir om det seinare.

Eg har vore så heldig at eg har fått lære å kjenne kunstnaren, dirigenten, kultur-entreprenøren, lokalpatrioten, nysgjerrigheita hans og den store omsorga han har for alle han har samarbeidd med gjennom mange år. Eg har vore tenor i Volda Vokal sidan første øving i 1991. Vi har samarbeidd om store prosjekt, som planane om nytt kulturhus i Volda. Vi har vore kollegaer ved Høgskulen i Volda. Eg er ein av veldig mange som har hatt glede av å samarbeide med han, bli utfordra av han, lært av han og fått utvida vår musikksmak og forståing for at god og spennande musikk kan vere mykje meir mangfaldig enn vi trudde – og at vi verkeleg kan like det!

Som lokalpolitikar gjennom mange år har eg følgt dei mange utspela hans for å betre tilhøva for kunst og kultur i Volda, ikkje minst i kampen om nytt kulturhus. Eg har lært å kjenne mennesket Magnar gjennom alle øvingane og konsertane med Volda Vokal, alle utanlandsreisene med koret, og ikkje minst gjennom samarbeidet om *PicaDon*-prosjektet (sjå lenger nede). I denne artikkelen vil eg prøve å presentere Magnar si omfattande og unike rolle innanfor kunst og kultur i lokalsamfunnet – og vise kor viktig den har vore for veldig mange av oss. Eg vil bruke mine egne erfaringar, men også prøve å presentere arbeidet hans i eit meir objektivt lys som kan vere representativt for dei fleste i Volda. Eg finn det likevel naturleg å omtale Magnar med fornamn.

Det er uråd å gi ein fullstendig presentasjon av Magnar si mangesidige rolle i kulturlivet i Volda. Eit nyleg søk på «Magnar Åm» i avisa *Møre* sitt digitale arkiv gav 639 treff sidan 2004! Det viktige bidraget hans nasjonalt og internasjonalt er omtalt andre stader i dette festskriftet. Eg har sortert dei lokale bidraga under overskriftene «Musikaren», «Komponisten», «Dirigenten» og «Professoren». I tillegg går eg i underkapittelet

«Galskapen» først nærare inn på arbeidet hans med *innOvata*-prosjektet og dei visjonære idéane hans rundt konsertsalen Egget. Etterpå skriv eg om *PicaDon*-prosjektet i 2013, der Magnar komponerte ny musikk til minne om atombomba som fall over Hiroshima i 1945. («Pica» refererer til det veldige lyset, «Don» er lyden og lufttrykket av atombomba.) Minnemarkeringa resulterte i eit omfattande internasjonalt tverrkunstnarleg samarbeid med konsertar i Oslo Rådhus, i Japan – og i Volda.

Musikaren

«Eigentleg er eg komponist», seier Magnar i det nemnde intervjuet i *Møre* då han fekk kulturprisen i 1998. Volda-samfunnet veit at han er ein vidgjeten komponist, men det er særleg som muskar, kordirigent og kulturhus-entusiast voldingane kjenner han. Magnar forklarar rolleforståinga si slik:

Det er eit einsamt yrke å sitte på arbeidsrommet å (*sic*) skape musikk som skal framførast på ein annan musikkarena. Dette er ein av grunnane til at eg vel andre oppgåver. Då treng eg å få tilfredstilt (*sic*) det sosiale behovet mitt og det får eg ved å stå midt i det levande musikklivet, seier Magnar Åm om seg sjølv. Faktisk så voldsomt at etter ei stund, kanskje år, då må eg ha ei pause. Då trekker eg meg tilbake til arbeidsrommet og er komponist på heiltid. Difor varierer engasjementet mitt i musikklivet i Volda. (*Møre*, 10.12.1998)

Gjennom alle år har Magnar vore så til stades i musikklivet i Volda at det neppe er mange som har opplevd desse periodane av isolasjon på arbeidsrommet. Som muskar opptre han i dei fleste lokale kulturarenaene i bygda. Han har vikariert som organist i kyrkja. Han har spelt piano til stumfilm. Tallause vokalistar har blitt akkompagnerte av Magnar. Han har improvisert ved pianoet i ulike samanhengar. Og han har spelt taffelmusikk i Røysløda på 17. mai.

Magnar har stilt opp i ulike lokale samanhengar der ein har ønskt ei spesiell kunstnarleg oppleving som kulturell spiss på eit arrangement eller ei samkome. Saman med to unge vokalistar spelte han i 60-årsdagen min. Solistane fekk honoraret. Eg fekk notane.

Då Volda Filmteater feira 75-årsjubileum i 1997, tok Magnar rolla som stumfilmimusikar då kinoen viste *Fante-Anne* (Rasmus Breistein, 1920) med filmstjerna Aasta Nielsen i hovudrolla. Han var ikkje vanskeleg å be. *Fante-Anne* er den første store klassikaren i den norske filmhistoria. Den var heilt sikkert ein av dei første filmene som vart vist på Volda Filmteater. Kven som spelte til den gongen, veit ein ikkje. I 1997 var det Magnar Åm.

Magnar har også spelt i band. Han spelte flygel, blokkfløyte og elektrisk piano på Kenneth Sivertsen si LP-plate *Einsamflygar* (1983). Magnar er lett å kjenne igjen i låten «Dagar», basert på eit dikt av Halldis Moren Vesaas. Her må Sivertsen ha vore inspirert av Magnar sitt tonespråk. I «Natt» er Magnar si blokkfløyte og piano framtrédande. Magnar var Sivertsens lærar i komposisjon og heldt kontakten med han heilt fram til Sivertsen døydde i 2006. Den siste konserten Sivertsen hadde, var på Aasen-tunet saman med Volda Vokal, sjølv sagt under leiing av Magnar Åm.

Når Magnar utfaldar seg som musikar på eigne premisser, handlar det oftast om improvisasjon i dei underlegaste samanhengar. Det kan vere vanskeleg å skilje mellom Magnar som musikar og som komponist i desse framføringane.

I multimedieverket *Tonebad* (tekst av Liv Holtskog og installasjonar av Astri Eidseth Rygh (1989)) er det berre éin person om gongen som får oppleve verket. I eit kvitt rom med Astrid Eidseth Rygh sine «balsamerte» musikkinstrument og skulpturar vart ein overlata til seg sjølv på ei seng og bada i tredimensjonal lyd og musikk. Rundt senga var det kvite, stumme instrument. Stilla i musikken!

Musikalsk spegelbilde (1991) var eit tilbod til den som ville og torde «å bli spelt». Det var opp til kven som helst å melde seg på. Eg meiner Magnar til og med annonserte i lokalpressa at ein kunne bestille time og «bli spelt» ut frå utstrålinga han fann hos personen etter at han først hadde hatt ein samtale med vedkomande. Etterpå fekk ein opptak av den improviserte musikken på kassett. Eg har framleis min.

I si leiting etter nye plassar å lage og presentere musikken sin på såg Magnar eit potensial i vatn. I 2005 komponerte han ei undervassoppleving der publikum måtte legge seg bakover i symjebassenget for å lytte til musikken som vart formidla gjennom vatnet. Eg veit ikkje kor mange

som tok sjansen, men det var ope for alle som ville. (Sjå *Møre*, 1. og 5.11. 2005.)

Kulturhus-prosjektet *innOvata* hadde lyst ut arkitektkonkurranse. Arkitektane vart i november 2005 inviterte til Volda og fekk mellom anna tilbod om å prøve undervassopplevinga som eit døme på kva det nye kulturhuset kunne innehalde. Dei aller fleste hoppa i varmtvassbassenget på sjukehuset.

I seinare år har Magnar spelt i fleire samanhengar med den Volda-baserte improjazz-gruppa Quest, som regel på ulike tangentinstrument, gjerne også andre og mindre vanlege instrument. Stadig oftare ser ein no Magnar spele på glas, som i utgivinga *the broken vessel* (2018) og i *Montasjar* (2021) med gruppa Presens/Present Tense, ei forestilling som kombinerer musikk, dans og film og hentar lydar og bilde frå lokal, skipsrelatert industrihistorie.

Magnar lar glasa klinge. *Montasjar*, Ørsta kulturhus 4. september 2021.

Foto: Jonas Otneim

Komponisten

Som Magnar seier sjølv: «Eigentleg er eg komponist.» Det veit vi. Men veit vi i Volda kor stor han er som samtidskomponist internasjonalt? Nepe. Samtidskomponisten er sjølv sagt grundig hylla andre stadar i dette festskriftet. Eg har mange gongar i møte med musikkinteresserte hatt glede av å seie at eg kjende komponisten og dirigenten Magnar Åm frå Volda. Eg vil dra fram ei oppleving eg hadde på ein veranda ut mot Sørerne i København på slutten av 1990-talet.

Lejf Marcussen (1936–2013) er den viktigaste eksperimentelle danske animasjonsfilmskaparen gjennom tidene. Etter ein lang lunsj der vi diskuterte kunst, musikk og animasjon, fortalde eg at eg song i Volda Vokal og hadde ein fantastisk dirigent: «Magnar Åm». Lejf var kjapp i svaret: «Hvad? Den Magnar Åm?» Heime i Volda fortalde eg Magnar om kva Lejf hadde sagt og tok med ei samling av filmane hans. Eg visste at dette var filmar som Magnar ville like. Det var ei stund snakk om at dei skulle samarbeide. Dessverre kom dei aldri så langt.

I august 2012 var nokre av deltakarane i *PicaDon*-prosjektet samla i Hiroshima som del av førebuingane til det som skulle skje året etter. Vi hadde vore på bytur saman med Masahiro Saeki, leiaren av den japanske folkemusikkgruppa Asian Wings. Saeki-san fortalde om Platebutikken «Nordic Sound Hiroshima – nordic classical music and jazz cd store». Magnar var sliten og ville tilbake til hotellet. Eg var nysgjerrig og fann butikken i 3. etasje i ein bakgard i sentrum av Hiroshima. Når japanarane satsar på noko, så gjer dei det ordentleg. Eg har aldri sett eit større utval av nordisk jazz og klassisk musikk enn i denne butikken på andre sida av jorda. Forsiktig spurte eg om dei hadde musikk av Magnar Åm. «Sjølv sagt» sa eigaren og viste meg til ein eigen seksjon av cd-ar med musikk av Magnar Åm. I Magnar sin diskografi på Wikipedia er det lista opp 17 cd-ar fram til 2012. Eg er sikker på at butikken i Hiroshima hadde alle. Butikkeigaren sa at sjølv sagt hadde dei alle tilgjengelege utgivingar av artistane dei selde. Når dei selde ein, bestilte dei ein ny. Han kom og møtte Magnar på en improvisert konsert saman med Asian Wings som del av den internasjonale animasjonsfilmfestivalen same kveld. (Meir om

Hiroshima, komposisjonen av *vil denne augneblinken nokon gong sleppe taket?* (2013) og galskapen rundt *PicaDon*-prosjektet, seinare.)

Magnar er vel etablert som komponist nasjonalt og internasjonalt. Likevel spelar det lokale ei svært sentral rolle i arbeidet hans. Han hentar mykje inspirasjon frå natur og landskap på Sunnmøre. Han går mykje tur. Samtidig ser han potensialet i lokalsamfunnet, både når det gjeld musikk-krefter, lokalitetar og den sterke og tradisjonsrike Volda-kulturen. I mine auge er han den som i dag klarast og på mest kreativt vis greier å uttrykke den fruktbare spenninga mellom det nasjonale og det internasjonale, det kunstnarlege og det intellektuelle og det statskyrkjelege og det lågkyrkjelege som vi har så flust av i Volda.

Det er mange kunstnarar, også internasjonale, som har kome til Volda for å få inspirasjon av naturen og kunstmiljøet her. Volda kyrkje var sikkert den viktigaste og samlande møteplassen for alle i gamle Volda. Då trekyrkja brann, i 1929, skulle det byggast ny kyrkje. Smålåte kyrkjebygg eller katedral? Biletkunstnaren Hugo Lous Mohr budde i Volda. Saman med arkitekten Arnstein Arneberg skapte dei Volda-kyrkja. Mange plateinnspelningar er gjort i denne høgreiste steinkyrkja på grunn av akustikken. Ikkje rart Volda kyrkje har vore arenaen for veldig mykje av Magnar sitt virke.

Koplinga natur og musikk er sentralt i Magnar sin musikk. For Volda Vokal har jazzballaden «Morgon ved Rotevatnet» («Softly, as in a morning sunrise», musikk av Hammerstein/Romberg, norsk tekst og arrangement av Magnar Åm) ein heilt spesiell plass. Magnar leitar stadig etter spennande stader i naturen for inspirasjon og framføring av musikk.

I 1991 komponerte han eit «musikalsk vassverk» i høve Volda vassverk sitt 100-årsjubileum. *slik vatnet syng* var laga på bestilling frå Rikskonsertane, som hadde vatn som tema det året. I *Møre* stod det: «Ei elv som renn mellom Dinglavatnet og Rotevatnet er solisten. Intensjonen er at ein skal lytte til elva på same måten som ein lyttar til ein symfoni» (*Møre*, 29.08.1991).

Under kyrkjemusikkveka i 2005 vart ny-opninga av Varmtvassbassenget på sjukehuset i Volda markert med konsert med badande publikum. (*Møre*, 1. og 5.11.2005.)

Magnar lyttar etter lydar i vatnet. Foto: Bent Botten

På sine mange turar i den Sunnmørske fjellheimen har han leita etter ekko. Han fann sin plass i Lisjedalen ovanfor Barstadvika der det var årlege konsertar i samband med Dei nynorske festspela. I festspelavisa frå 2003 står det:

Komponisten Magnar Åm er opphavsmann til den originale idéen om å arrangere konsert med ekko som akustisk verkemiddel. Saman med gode hjelparar gjennomførte han dette originale konsertprosjektet første gongen under Festspela i 1993, og fram til 1998 var ekkokonserten fast post på festspelprogrammet. Desse åra vart ulike musikksgangrar, artistar og instrument utprøvde. I 1996 var t.d. Brazz Brothers frå Sula til fjells og spela så ekkoet ljoma for over 1000 begeistra tilhøyrarar.

Brazz Brothers var også artistar under ekkokonserten på Bjørkedalsvatnet under festspela i 2004. Det er noko med Magnar og vatn, både som naturlement og lydkjelde. I 2009 var han festspelkomponist under

«Sunnivafestspela». Bestillingsverket *Draumeskipet* vart urframført i fjøra i Ervika på Stadt. 25. juni i 2022 skal det vere ei urframføring av eit verk av Ricardo Odriozola som del av den nye samtidsmusikkfestivalen «Tonehimmel». Musikarane skal spele frå kvar sin båt ute på Rotevatnet. Heilt i Magnars ånd. Han er også ein av initiativtakarane og kunstnarleg leiar av festivalen.

Det vart ikkje noko av samarbeidet med Leif Marcussen, men Magnar har laga musikk til fleire filmar med lokal tematikk. Han laga musikken til Ingebjørg Røyrihus Øyehaug sitt varme filmportrett av Rannveig Alme-stad Halkjelsvik og livet hennar som kunstnar. Han laga også musikken til filmen *Draumen om Paven og fjellet*, basert på maleria av Einar Magne Flø (Regi Eldar Nakken 1987). Ifølgje Eldar Nakken var det Magnar sin musikk saman med Flø sine bilde som la rytmen og styrte kamerabevegelsane. (Telefonsamtale 25.01.2022). Filmen fekk pris på Kortfilmfestivalen i Trondheim.

Dei få animasjonsstudentane som har turt å spørje Magnar om han kunne tenke seg å lage musikk til eksamensfilmene deira, har blitt tatt imot med interesse og respekt. Det vart fleire. Særleg samarbeidet med Andrea Kiss frå Ungarn vart viktig. Magnar laga musikken til eksamensfilmen hennar, men også til *Le Mulot (Musa)*, som Kiss laga i Frankrike i 2007 etter utdanninga i Volda. Magnar har saman med kollegaer på animasjonsutdanninga stått bak fleire tverrfaglege prosjekt der musikkstudentane har samarbeidd med han om å lage musikk til animasjonsfilmar.

Når det gjeld dei større verka Magnar har komponert, er det særleg tre, i tillegg til *vil denne augneblinken nokon gong sleppe taket?*, der han har kopla musikkmiljøet i Volda med nasjonale profesjonelle kunstnarar. Langt på veg var nok kapasitetane i det breie musikkmiljøet lokalt ein viktig grunn til at desse verka kunne ha urpremiere i Volda. Oratoriet ømhetens tre var komponert og urframført ved tusenårsmarkeringa i Volda 1. januar 2000. Oratoriet *God's Is* (2008) og operaen *Kimen* (2018) er også store musikalske kunstverk som ein ikkje skulle tru at ein kunne samle nok lokale krefter til for å supplere dei profesjonelle musikarane ved urframføringar i Volda.

ømhetens tre

For voldingar flest er nok *ømhetens tre* det verket dei hugsar best. Volda satsa stort på markeringa av tusenårsskiftet. *Sunnmørsposten* skreiv under overskrifta «Storverk i Volda-kyrkja»:

Kulturlivet i Volda skal verkeleg syne seg fram i all si breidde første nyttårsdag. Seks kor, dansarar, musikarar og andre kunstnarar skal framføre oratoriet «ømhetens tre».

Kulturbygda Volda bur seg på ei nyttårsfeiring utan sidestykkje. Nyttårsafta er det «populærkonsert» i idrettshallen, med ei rekkje kjende voldingar. Første nyttårsdag er det i Volda Kyrkje det skal skje. Førebuingane til «ømhetens tre» har pågått i eit halvt år allereie, og no går øvingane inn i si mest intensive fase.

Då Sunnmørsposten var til stades på øvinga i Volda kyrkje i går var dirigent og komponist Magnar Åm i full sving med å lokke dei rette klangane ut av Volda korskule sitt elitekor «Digitalis». I midtgangen var to dansarar i sving med å øve inn sine steg. I enkle men effektfulle raude kostyme laga av Ellinor Flor, «svevde» Einy Åm og Gunhild Hovden Kvangarsnes over kyrkjegolvvet. Åm har komponert verket, som er bygd over tekstar av Gunvor Hofmo.

ømhetens tre er ei storoppsetting på mange måtar. I tillegg til Digitalis er fem kor frå Volda med på framføringa. To dansarar og fire cellistar skal og vere med. Skodespelaren Ragnhild Vannebo, som no bur i Volda, skal lese Hofmo-dikta som er stammen i verket. Biletkunstnaren Marit Aabel har laga dekorasjonar saman med Volda kunst- og musikkskule, og kostyma er spesiallaga av den kjende designeren Ellinor Flor. Og opp i alt dette skal Knut Mo framføre fuglesong.

Bodskapen i verket er ikkje spesielt knytt opp til årsskiftet, så Magnar Åm, håper at det kan framførast andre stadar seinare.¹

¹ <https://www.smp.no/fotball/alesund/article174415.ece>. Artikkelen ligg på denne lenka med feil dato. Må vere publisert i desember 1999.

ømheters tre var ikkje spesielt knytt opp til tusenårsskiftet, men det var i høgste grad knytt til musikklivet i Volda, med lokal dugnad og entusiasme frå musikarar og kunstnarar både nasjonalt og lokalt. På heimesida til Høgskulen i Volda stod det: «Bak arrangementet står Volda korskule. Føremålet har m. a. vore å aktivisere så mange unge og vaksne som mogeleg i eit felles prosjekt ved tusenårsskiftet».

Kimen

Det mest ambisiøse prosjektet Magnar har sett i gang og fått med lokale krefter til å gjennomføre, er urframføringa av operaen *Kimen* i juni 2018. Operaen *Is-slottet*, basert på Tarjei Vesaas sin roman, hadde premiere i Danmark i 2014. Opera nummer to i trilogien basert på Vesaas si diktning vart sett opp lokalt i Volda med hjelp frå Opera Nordfjord. Det var eit tingsingsverk frå Telemark kammerorkester. Musikarane og dirigenten Lars-Erik ter Jung frå Telemark var kjernen i orkesteret. Dei måtte kome til Volda.²

Lokale profesjonelle og glade amatørar frå Sunnmøre supplerte og gjorde premieren av *Kimen* mogleg. Magnar seier på nettsida til HVO: «Oppsetjinga er eit samarbeid mellom lokale regissør- og scenografkrefter, lokale kor i alle aldrar og store, nasjonale aktørar.» Lokale solistar var Karen Rosenberg Olsen, Ragnhild Engeset, Karina Holkestad og Louise Engeset. Koret var sett saman av songarar frå Volda Vokal, Ørstakoret og medlemmar frå barnekoret frå kulturskulen. Regien var ved Jiri Nagy frå Ørsta. Scenografien hadde Kristof Asbot frå Nordfjordeid ansvaret for. Opera Nordfjord sikra ei profesjonell ramme rundt det heile.³

Magnar var ikkje berre komponist, det var han som hadde hovudansvaret for heile arrangementet. Med ein stor dugnadinnsats frå lokale kormedlemmar og entusiastar vart det mogleg. Han hadde lagt sin elsk på ein tom og sliten industribygning midt i sentrum i Volda. Akustikken var slik Magnar ville ha den. Prosjektet trong at det lokale publikummet møtte fram. Og det gjorde dei. Framleis går det gjetord om då mange

² Sjå essay av Lars-Erik ter Jung i denne antologien.

³ <https://www.hivolda.no/kategori/forskning-og-utvikling/operaen-kimen-av-magnar-am>.

voldingar for første gong var på opera. Og som gjekk ut av det nyskapte konsertlokalet med ei stor musikkoppleving rikare.

Dirigenten

Volda har eit rikt korliv, og det er ikkje mange korsongarar i bygda som ikkje har opplevd og blitt inspirert av dirigenten Magnar Åm. Det gjeld ikkje berre vaksne korsongarar. På første møte under komponistkurset for barn og unge under Kammermusikkfestivalen i 2021 dempa han nervositeten og inspirerte dei unge musikarane med: «Har du eit instrument, då har du ein ven!» (*Møre* 21.06.18).

Korskulen og Digitalis

Det tok ikkje lange tida frå Magnar flytta til Volda før han tok tak i musikktilbodet for barn og unge i bygda. Fleire hundre barn og ungdommar i Volda har sidan 1980-talet fått oppleve å spele og synge i kor under Magnar si leiing. *Møre* skriv om innsatsen hans som dirigent for skulekoret i 1986: «Volda skulekor, med dirigent Magnar Åm, hadde som kjent storsuksess med programmet «Det sprudlar» i fjor. No kjem dei att med endå meir sprudling – eit fyrverkeri i song, i form og farge – liv og rørslé (*Møre*, 24.06.1986).

Magnar vart heilt sentral i starten på Volda korskule. Korskulen hadde tre kor: Manjana for dei minste, White Spirit for dei i midten og Digitalis for ungdomane. Magnar er glad i unge stemmer, og i Digitalis fekk han det. I løpet av nokre få år klarte han å gjere Digitalis til eit kvalitetskor som knapt noko kor på Sunnmøre kunne mønstre når det gjaldt samtidsmusikk og musikalske perler frå kyrkjemusikkhistoria. Koristane vart stadig utfordra med nye komposisjonar og arrangement frå dirigenten sjølv.

Magnar leiter etter og finn potensialet i korsongarane sine. Utan å presse dei får han dei til å strekke seg det vesle ekstra. Tallause unge songarar har gjort sine første solistframføringar under Magnar sine trygge vengar. Fleire av ungdomane i Digitalis har blitt profesjonelle songarar og musikarar. Dei mest kjende er Beate Slettevoll Lech (Beady Belle) og

Simone Larsen (D'Sound). Lars Ivar Nordal⁴ og Karen Rosenberg Olsen er Digitalis-songarar som har gjort klassisk song til levebrød. Lars Ivar Nordal seier om sin musikalske oppvekst:

Vel, eg song både i Volda Korskule og spelte el-orgel gjennom heile oppveksten. Eg var med i Mañana, White Spirit og Digitalis, og det var kjekt å synge i korskulen. Særleg viktig for meg var tida i Digitalis, påpeikar han. Eg byrja ikkje der før i andre klasse på musikklinja, og då var det Magnar Åm som dirigerte. Volda er privilegert som har han! Det er spesielt å [sic] som ungdom å syngje musikk av ein komponist som dirigerer koret du syng i. Han gjer noko for ungdom. Han meistrar å ta fram ressursar, tør å utfordre, og har, ikkje minst til siste slutt *tru* på at songarane vil klare det! (Møre 25.08.2007)

Ofte har Magnar inkludert dans i prosjekta sine. Dottera Einy har vore med på alle dei store prosjekta der lokale krefter har vore med. Dei siste åra har det visuelle fått stadig større plass gjennom integrerte videoar laga av Einy og svingersonen Tyler Sparks. Solveig Styve Holte frå Folkestad song fleire år i Digitalis. Som Einy har ho også skapt seg ei profesjonell karriere som dansar og koreograf. Både Einy og Solveig har flytta tilbake til Volda og er no viktige kapasitetar i kulturlivet i Volda.

Mange av Digitalis-koristane har blitt lokale ressursar i musikkmiljø over heile landet, og alle har fått med seg ei musikkforståing dei har glede av i kvardagen. Kor mange av dei som syng i ulike kor rundt om i landet, kan ein berre gjette på. I mange år har Magnar samla gamle Digitalis-koristar på julaftan. «Heimkomekoret» har vore eit høgdepunkt på julaftan i mange år.

Oratoriet *God's Is – arias of innocence and growth* var eit bestillingsverk av Bergen Domkantori. Det vart uroppført i Volda-kyrkja 1. mars 2008, med Magnar Mangersnes som dirigent. I tillegg til Bergen Domkantori var Volda Vokal og Digitalis med på framføringa. Utan dei skolerde unge stemmene i Digitalis hadde det neppe blitt ei urframføring i Volda-kyrkja. Utan dei unge dansarane Maria Bjørlykke, Solveig Styve Holte, Tori Sparks og Einy Åm hadde det heller ikkje blitt den totale kunstoplevinga som Magnar legg opp til.

⁴ Lars Ivar Nordal arbeider no som rådgjevar i Språkrådet.

Volda Vokal

Også amatørkoret Volda Vokal tok del i framføringa av *God's I's*. Utfordringa var kanskje i største laget. Men slik har det vore i Volda Vokal. Magnar gir inntrykk av at sjølv om det er ambisiøst og på grensa til kva koret klarer, så får han koret til å stille opp. Og som regel går det bra.

Volda Vokal er definitivt eit amatørkor. Men repertoaret til koret skil seg frå det vi finn i dei fleste amatørkor i landet.⁵ Så er det også Magnar Åm som langt på veg har bukta og begge endar i kva koret skal synge. Magnar har vore dirigent for Volda Vokal heilt sidan starten i 1991, med nokre få avbrot der han har sunge bass under leiing av ein dirigentvikar.

Dei første åra var koret godt nøgd med å ha det langt frå ambisiøse namnet Heltne/Bratteberg grendakor. Så skifta koret namn til Volda Vokal på slutten av 90-talet, samtidig som det gav seg i kast med større verk, klassisk kyrkjemusikk, men også samtidsmusikk. Magnars egne komposisjonar var sentrale. Han laga også spennande og tidvis utfordrande arrangement til meir populære songar. Som kormedlemmar vart vi trenar i å synge tette og dissonerande akkordar.

Då koret feira 25-årsjubileum i 2016, trykte *Møre* denne pressemeldinga frå koret (utdrag):

Koret kom i gang som eit sosialt tiltak i det nyetablerte byggjefeltet Heltne Bratteberg. Initiativet kom frå personar som hadde viktige funksjonar i grendalaget. Det var då naturleg at det fekk namnet Heltne Bratteberg grendakor. [...]

Koret var medvite tenkt som eit upretensiøst lågterskeltilbod for folk som hadde sett seg opp hus i feltet. Det viktigaste for dei songglade medlemene var å kome saman under nokolunde kyndig musikalsk leiing, rett og slett fordi dette var sosialt og hyggeleg. Trass i denne lite ambisiøse målsettinga fekk dei Magnar Åm, som budde i feltet då, til å vere dirigent. [...]

5 Sjå artikkel av Elizabeth Oltedal i denne boka.

Mot slutten av 1990-åra, men særleg frå 2002 og utetter, gav dirigent og kor seg også i kast med større verk, oftast kyrkjemusikk. Dels var dette samtidsmusikk, skrive av Magnar sjølv, men i stor grad var det også verk av komponistar som Ketil Bjørnstad, Franz Liszt, Samuel Barber, Ariel Ramirez, Maurice Duruflé og Sergej Rachmaninov.

Frå 2003 kom utanlands sommarutflukter annakvart år til å sette ekstra spiss på det sosiale livet i koret. Dei fleste gjekk til sentral- eller austuropeiske land. Men i august 2013 reiste koret like til Japan. (*Møre*, 16.09.2016)

Det kan verke som Magnar ikkje tar seg sjølv så alvorleg. Det er neppe heilt rett. Men den leikande og impulsive Magnar er i fri flyt når Volda Vokal er på tur. Lysta til å sjekke ut kyrkjene vi ser, i jakta etter den gode akustikken, ligg der heile tida. På direkte spørsmål frå meg om den største opplevinga i så måte, svarte Magnar kjapt: «Esztergom.» Franz Liszt var kantor i den ungarske katedralen midt på 1850-talet. Det er den tredje største kyrkja i Europa. Etterklangen er heile ni sekund. Ni sekund! Knapt nokon av oss i Volda Vokal hadde høyrte om basilikaen Esztergom. Det hadde definitivt Magnar. Vi hadde Liszt på repertoaret. Vi song under kuppelen og var del av ei katolsk messe. Bortsett frå Volda kyrkje, der mange av konsertane våre har vore, har vi truleg sunge i langt fleire katolske enn protestantiske kyrkjebygg. Volda Vokal frå Volda! For veldig mange av oss i koret er Esztergom noko vi ikkje gløymer.

Då vi var i Praha, skulle vi sjølv sagt synge i Sankt Vitus-katedralen i borga på toppen av høgda over byen. Trudde vi. Nokon betalte inngangsbillettane. Det var mykje folk i katedralen. Magnar sa ved inngangen at vi var eit kor frå Norge som gjerne ville framføre eit par songar der han fann rette akustikken. «Nei, det er forbode utan avtale», sa vakta. Der gjekk vi og naut ein av dei flottaste katedralane i verda. Vi kjem til eit sideskip Magnar meiner er det rette. Han stiller oss opp og vi syng. Publikum samlar seg. Så kjem vakta. Vi må gi oss. Kanskje Magnar likevel var nøgd? Han hadde sjekka akustikken.

På veg ned frå borga, nedst i borgfundamentet, var det eit gamalt lite avlukke. Magnar ville sjekke akustikken. Den var meir enn god nok. Vi stilte opp og song «O salutaris hostia», ein motett av Franz Liszt. I kråa

på avlukket låg det ein uteliggjar. Trudde han at han var komen til himmelen? Han takka i alle fall for «konserten»!

I 2011 reiste Volda Vokal til Slovakia. Sjefen i byggefirmaet FRG er frå Ruzomberok i Nord-Slovakia. Han kom til Norge som elev på Møre Folkehøgskule i Ørsta. Far hans var ordførar i Ruzomberok, og vi var veldig velkomne. Etter ein svært godt besøkt konsert stod det ein ung mann utanfor kyrkja og venta på Magnar. Han var imponert og likte Magnar si tilnærming til både kyrkjemusikken og samtidsmusikken. Dei prata ei god stund saman. Det enda med at Peter Machjadík, som han heiter, sende partituret til ein komposisjon han hadde laga. Volda Vokal urframførte *Kyrie* i Volda kyrkje i juni året etter.

I det nynorske nettleksikonet *Allkunne* kan ein lese: «Åm var festspelkunstnar under Dei nynorske festspela i 2013 med verket *Du er ropt på*, ein utandørs lydsti med ulike stemmer på sytten ulike språk, der lyden kom frå fleire høgtalarar.» Volda Vokal var med. Koret stod langs stien frå Aasen-tunet oppover i Morkaåsen. Songarane i Volda Vokal stod delvis skjult i skogen langs stien og song kvar sin song frå den nynorske songskatten før koret samla seg på toppen av åsen og song eit fellesnummer.

Dette er eit framifrå døme på korleis Magnar knyter lokale amatørar til nasjonale storhendingar. Eg veit at det var ganske mange i Volda Vokal som fann det utfordrande å stå halvvegs gøymd i skogen og synge heilt åleine. Kormedlemmane hadde valt kva song dei skulle synge ut frå ei liste Magnar hadde sett opp. Og han opna sjølv sagt for at ein kunne velje ein annan song, så lenge den var på nynorsk. Elles hadde det ikkje vore Magnar. Kormedlemmane opplevde at til fleire som rusla oppover stien og gav respons på at det kom stadig fleire kjende songar frå skogen, til lettare vart det å auke volumet på songen. Eg er ganske sikker på at Magnar var ute etter denne kommunikasjonen mellom songarar i skogen og vandrane publikum.

Det er ingen opptakskrav for å bli med i Volda Vokal. Nokre av koristane har vore med sidan starten i 1991. Frå dei første korna vart sådde, har koret heva seg og vakse med stadig større utfordringar. Stammen av songarar i Volda Vokal er i dag solid. Det er mange ressurspersonar i koret på veldig mange ulike felt. Ikkje alle er like ivrige til å øve mellom øvingane, men alle er skjerpa når det nærmar seg konsert. Som

regel går det bra. Og Magnar finn alltid noko positivt å seie når han gir tilbakemelding etter konserten.

Professoren

Magnar Åm er den første, og så langt den einaste, som har blitt professor på kunstnarleg kompetanse ved Høgskulen i Volda. Som professor har han heile tida utfordra høgskulen med spennande idéar om nye studium, tverrfagleg og internasjonalt samarbeid. Han har fått til mykje, men også blitt stoppa av konservative krefter ved høgskulesystemet som ikkje gjer det lett å kome frå utsida med entusiasme og gode idéar. Dei som har fått oppleve Magnar som lærar og samarbeidspartnar på Høgskulen i Volda, vil ikkje gløyme entusiasmen hans og trua hans på at om ein berre vil det nok, så får ein det til.

Det gjer ikkje studentane hans heller. I alle fall ikkje dei som har studert «Intuitiv komposisjon/improvisasjon og musikkfilosofi» på Høgskulen i Volda. Kristin Bolstad studerte musikk ved høgskulen i perioden 2004–2008. I essayet sitt i denne boka skriv ho: «Tematikken i emnet opna opp for djupareliggjande prosessar og arbeid, der det å finna sin eigen identitet i det å uttrykkja seg og skapa like mykje handla om kven ein er som menneske» (s. 180). Bolstad beskriv også korleis Magnar utfordrar studentane til å la seg inspirere, førebu og framføre musikken sin ut frå staden/konsertlokalet sin eigenart og potensial. Dette utnytta ho til fulle i bachelor-konserten sin i Symjehallen i Volda, der ho plasserte muskarane ulike stader i den gamle og ærverdige symjehallen.

Studentane på høgskulen har også fått oppleve den storslegne akustikken i Volda-kyrkja som del av studiet. Dei har sunge, spelt og opplevd urframføringar av egne komposisjonar. Saman med lokalt publikum på «12-konsertar» og saman med profesjonelle krefter i Kyrkjemusikkveka i Volda og Sunnmøre kammermusikkfestival.⁶ Nykomponerte verk av Magnar sine komponiststudentar på høgskulen har ofte blitt framført for første gong i Volda-kyrkja som del av Forskingsdagane på høgskulen. Bachelor-konserten *Exposed*, 25. april 2005, er eit godt eksempel på

6 <https://www.kammermusikkfestival.com/>

korleis Magnar gir studentane sine eit høve til å skine. På websida til høgskulen stod det:

Ungdomskoret Digitalis syng eit nykomponert verk som er laga på ein litt spesiell måte – det er ingen tekst! Utgangspunktet er nemleg ei bacheloroppgåve, med problemstillinga korleis få fram kjensler og skape stemningar utan å nytte tekst. Resultatet har blitt fem satsar der komponisten Tine Grieg Viig eksponerer sitt eige indre verdsbilde gjennom musikken.⁷

Galskapen

Kunst skal utfordre. Kan ein utfordre utan å gjere så mykje ut av det? Utan å gjere så mykje ut av seg sjølv som kunstnar? Magnar kan. Kan ein likevel utfalde seg i frodig kreativitet og galskap? Magnar kan det også. Han tenker utanfor boksen. Får han ein idé, så er han vanskeleg å stoppe. Vi som syng i Volda Vokal og har vore heilt under Magnar sin kontroll når det gjeld å prøve ut meir eller mindre impulsive innfall, har lang erfaring i at Magnar har ein god porsjon kreativ galskap i seg når vi er på tur eller han finn på noko i nærmiljøet. Men galskapen er også ei drivkraft når det gjeld prosjekt som det skal mykje til for å kunne realisere. Her tenkjer eg særleg på to: Egget og *PicaDon*.

Egget

Då Samfunnshuset i Volda opna i 1955, var det den mest moderne konsert- og teaterscenen mellom Bergen og Trondheim. «Alle» kom og fann eit stort og entusiastisk publikum i bygda mellom fjord og fjell. Slik er det ikkje lenger, og det var det heller ikkje for 20 år sidan. Ei gruppe entusiastar samla seg for å diskutere kva ein kunne gjere med Samfunnshuset for å sørge for at Riksteateret og store artistar igjen ville velje Volda som spelestad. Gruppa møtte stor velvilje. Planane tok form og ambisjonsnivået auka. Om ein blar i avisa *Møre* frå denne tida, vil ein også legge merke til Magnar sitt inderlege ønske om eit konsertlokale i bygda som kunne

⁷ Sjå artikkel av Tine Grieg Viig i denne boka.

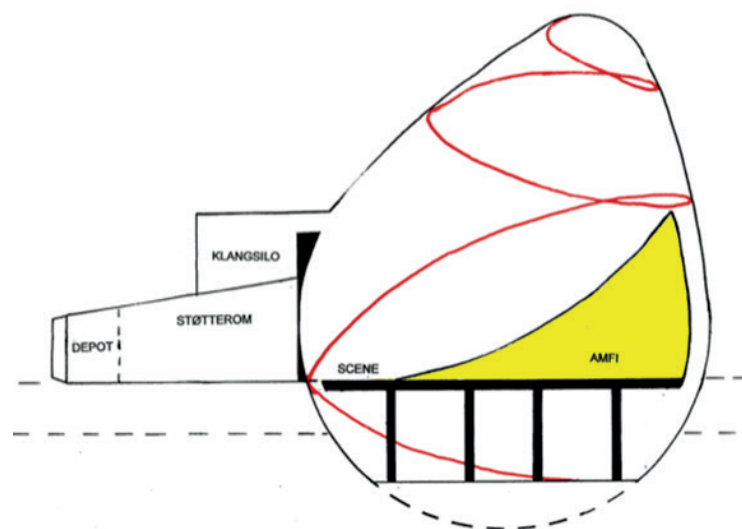
nærme seg draumen om konsertarenaen der klassisk musikk og samtidsmusikk kunne ha optimale akustiske forhold.

Kolbein Halkjelsvik var pådrivar i gruppa som planla ombygging av Samfunnshuset. Kolbein har også mange kreative idéar. Magnar og Kolbein fann kvarandre oppe i lia ovanfor Volda sentrum ein laurdag i november 2002. Magnar kjende godt til planane om å bygge om Samfunnshuset til nytt kulturhus. Kolbein fortel:

Der vi stod hadde vi godt oversyn over sentrum. Magnar spurte om kvar prosjektet no var tenkt realisert. Eg peikte og forklarte etter beste evner. Det slo meg at eg no stod i ein samtale med ein av Noregs fremste samtidskomponistar. Heilt spontant spurde eg om kva slags formidlingssal han kunne tenke seg vart bygd om han fekk bestemme. Magnar lyste opp. Han tok ein kjepp frå bakken og teikna i veggrusen der vi stod. (E-post 12.01.2022)

Allereie måndagen to dagar etterpå hadde Magnar ei førebels skisse til konsertsalen klar. Etter litt bearbeiding såg dei første skissene til kultur-salen *Egget* slik ut:

Skisse, "Egget"

Skisse: Kolbein Halkjelsvik, etter Magnar Åms originalteikning.

Tankane bak *Egget* var å bygge ein konsertsal som ikkje fall i same grøfta som veldig mange kulturhus i landet hadde gjort. Dei skulle fungere for alt frå kino og dansegalla til akustisk kunstmusikk. *Egget* skulle

reindyrke akustiske prinsipp på ein måte som ikkje var gjort før. Spesielt peika ein på den unike plasseringa av publikum og den fleksible strukturen det vart lagt opp til for å kunne variere lydbildet på fullstendig nye og uprøvde måtar. Den fysiske utforminga og den akustiske opplevinga i seg sjølv, skulle bli dei fremste rekrutteringselementa i dette prosjektet, både for utøvarar og publikum. (Ibid.)

Magnar sine tankar om konsertsalen vart inkludert i planane for nytt kulturhus då ein forlét tanken om å bygge om Samfunnshuset og i staden satsa på *innOvata*, truleg det mest ambisiøse og spektakulære byggeprosjektet som har vore lansert i Volda. Og ikkje berre lansert, det var berre nokre få stemmer i den endelege avrøystinga i kommunestyret i Volda frå å bli realisert.

Gjennom mange år la kulturhusentusiastane bak *innOvata*-prosjektet ned ein formidabel innsats. Prosjektet vart meir og meir profesjonalisert. Støttespelarar vart henta inn både nasjonalt og lokalt. Ein storstilt arkitektkonkurranse vart utlyst i 2005. Fire arkitektkontor vart inviterte til Volda for å få informasjon og inspirasjon. Det arkitektane som kom til Volda heilt sikkert ikkje vil gløyme, var då Magnar tok dei med i varmtvassbassenget på sjukehuset. Magnar hadde i fleire år utforska korleis ein kunne formidle musikk gjennom vatn. På Wikipedia (31.10.2021) står det at Magnar har

i søken etter en mer ideell formidling av musikkens energi-budskap, latt verkene inneholde elementer som sprenger tilvante konsertritualer. Et eksempel her er, *i oppstoda* – en strykekvartett som eksisterer i 5 versjoner, der den ene blir framført gjennom undervannshøytalere i varmtvannsbasseng og forutsetter publikum flytende på rygg med ørene under vannflaten.

Egget skulle ikkje berre vere eit akustisk konsertlokale i verdsklasse. Det skulle også innehalde eit opplevingsbasseng og vere ein arena for eksperimentering som «sprenger tilvante konsertritualer».

innOvata vart stoppa av eit knapt fleirtal i kommunestyret. Men ønsket om nytt kulturhus har aldri forsvunne. Mange ulike alternativ har blitt lanserte. Magnar har hatt meiningar om dei fleste. Han gir ikkje opp jakta på den optimale akustikken.

Då produksjonen av propellar vart lagt ned i industribygget midt i Volda sentrum, fann Magnar eit nytt prosjekt. Akustikken i den gamle industrihallen var perfekt. Fleire sekund med etterklang. Magnar såg eit stort potensial i Propellhallen. Den tomme industrihallen hadde mange av dei eigenskapane han hadde vore ute etter med Egget-prosjektet. Saman med andre entusiastar starta han propellhallen.org,⁸ ei interessegruppe som hadde som mål å legge til rette for konsertar i Propellhallen og arbeide for å gjere dette til ein fast konsert- og kulturarena på lenger sikt. Også Volda Vokal har delteke i dette arbeidet, både som utøvande kor og dugnadsgjeng. Resultatet vart ei rekkje med konsertar av eit slag som Volda-publikummet ikkje hadde opplevd før.

Propellhallen vart innvia som konsertlokale 14. november 2015. Konserten byrja med ein fanfare skriven av Magnar, *ei lita påminning berre* (1984), med fire trompetar, ein i kvart hjørne av Propellhallen. Hovudverket i konserten var *The Armed Man: a Mass for Peace* av briten Karl Jenkins. Knappt nokon i Volda hadde høyrte om Jenkins. Men publikum kom. Vel 100 songarar frå Ørstakoret, Volda Vokal og Høgskulekoret, i tillegg til Symfoniorkesteret ved Høgskulen, var med. Og Magnar fekk verkeleg testa ut akustikken. *Møre* siterer Magnar si lovprising av lokalet slik:

– No kan muskarane og songarane fritt utfalde seg. Her har vi plass til dei og eit stort publikum. Hallen kan bli ein veldig nyttig prøveklut på kva eit eventuelt nytt kulturhus i Volda i framtida bør innehalde. For dei som vil eksperimentere med lyd, scene, rørsle og kunst i rom er difor Propellhallen eit lite paradys, meiner Åm.

– Akustikken er minst like god som i Voldskyrkja, men utan plassproblema. Stemninga i lokalet blir og ganske annleis frå ei kyrkje, og det blir ei spennande blanding av det religiøse i stykket og estetikken i rotorblada i propellhallen, meiner Åm. (*Møre*, 25.10.2015.)

8 <https://www.propellhallen.org/>

Propellhallen er ikkje ein formelt godkjend konsertarena. Kvar konsert treng dispensasjon frå lover og reglar for å få kommunal godkjenning. Skal ein på toalettet, må ein finne ei smal trapp frå den gamle produksjonshallen opp til kontorlokala i 2. etasje. Brannsikring og vakthald må improviserast. Heile lokalet må riggast. Igjen får Magnar med seg gode støttespelarar. Og konsertane har blitt suksessar. Størst av dei alle var operaen *Kimen*.

Gamle industrilokale har blitt bygde om til moderne konsertlokale med historisk og rustikk sjarm i heile den vestlege verda. Med konsertane i Propellhallen kombinerer Magnar internasjonale impulsar med lokalt initiativ. Magnar har ikkje gitt opp draumen om at Volda skal få ein konsertsal som vil opne for konsertar som ikkje berre vil glede Volda-publikummet, men som også kan hauste gjetord nasjonalt og internasjonalt. I eit baksideportrett av *Møre-Nytt* blir han spurt om «Kva vil du gjere om du fekk vere ordførar ei veke?»:

Eg ville gå inn for at kommunen kjøper Propellhallen og grunnen den står på og sørger for straum og vasstilførsel, for så å overlate til kulturlivet å bruke den og pusse den opp på dugnad til ulike kulturformål. (*Møre-Nytt*, 24.04.2021)

PicaDon

PicaDon-prosjektet er truleg det villaste eg har vore med på. Det fantastiske var at Magnar ville vere med på galskapen.

«PicaDon» er eitt av namna på atombomba over Hiroshima 6. august 1945. «Pica» står for det kraftige lyset, «Don» for smellet og lufttrykket. Få hendingar har ein like stor plass i Japans identitet og historie. *PicaDon* er også namnet på Renzo og Sayoko Kinoshita sin animerte dokumentarfilm frå 1978. Inspirert av ein tur til Hiroshima og filmen *PicaDon* oppstod prosjektet *PICADON – MUSIC, DANCE AND FILM*. 6. august 2013 var Magnar Åm sin komposisjon *vil denne augneblinken nokon gong sleppe taket?* del av den årlege markeringa av atombomba i Fredsparken i Hiroshima.

Kimen til prosjektet vart sådd i Tokyo før jul i 2010. Høgskulen i Volda hadde i mange år tilbydd studiet *Austral-Asian Cultural Studies*

i samarbeid med Griffith University i Brisbane, Australia. Fleire hundre voldastudentar har hatt eit semester i Australia. To veker i Japan var ein sentral del av studiet. Japan-delen var lagd opp i samarbeid med Sayoko Kinoshita, som har laga filmen *PicaDon*, og som også var leiar av den internasjonale animasjonsfilmfestivalen i Hiroshima. Gjennom arbeidet mitt i styret i ASIFA (*Association Internationale du Film d'Animation*) hadde eg vore fleire gongar på festivalen i Hiroshima. Animasjonsstudiet i Volda hadde knytt og vidareutvikla viktige kontaktar med Japan. Japanaren Tengyo Kura vart tilsett som lærar på HVO. Høgskulen hadde nokre år eit eige studietilbod i Japan-kunnskap.

Midt mellom festivalarenaen Aster Plaza og Fredsparken ligg restauranten OTIS!. Den har i alle år vore den sentrale møteplassen for dei internasjonale festivalgjestene. Eg vart godt kjend med Masahiro Saeki. På OTIS! arrangerer han konsertar, og han spelar også tradisjonelle japanske instrument sjølv. Vi snakka mykje om musikk. Ein dag sa han at han gjerne ville ta med seg nokon venner og kome til Norge. Kunne eg hjelpe han med å arrangere ein konsert i Volda? Dei ville betale alle utgifter sjølv. Dei kom. Og dei kom igjen. Andre gongen hadde dei med seg vokalisten Sizzle Ohtaka, som var Japan sitt bidrag til avslutningskonserten under Lillehammer-OL i 1994. Dei japanske musikarane skulle spele konsert på Rökken og trong eit namn. Slik vart «Asian Wings» skapt, og dei eksisterer framleis. Dei fekk god kontakt med Magnar og improvisasjonsgruppa Quest. Kontakten med Volda Vokal var også etablert gjennom Magnar sin norske tekst og arrangement til Sizzle sin song «Heaven's Lullaby» (i Magnars versjon: «Til eit barn»), som er blitt ein av Volda Vokal sine signatursongar. Asian Wings kom tilbake til Volda ein tredje gong, og kanskje dei kjem igjen?

Tilbake til Tokyo 2010. Eg fekk ein vill idé. Om eg fekk med meg Magnar, kunne vi prøve å lage eit samarbeidsprosjekt med japanarane. Magnar sa ja med ein gong. Høgskulen i Volda hadde i 2008 arrangert eit stort seminar, «Little Boy of Hiroshima» (kallenamn for atombomba) med innleiarar og gjester, mellom anna frå Fredsmuseet i Hiroshima og Den Norske Nobelkomite. Ordførar Ragnhild Kalland underteikna på vegner av Volda kommune traktaten «Mayors for Peace» som ein av dei første kommunane i Norge. I august 2013 hadde Volda kommune eigen stand på

Mayors for Peace sin konferanse i Hiroshima. Volda Vokal hadde mini-konsert for konferansedeltakarane.

Volda Vokal søkte og fekk støtte frå Kulturrådet til tingsverket *vil denne augneblinken nokon gong sleppe taket?* Då var vi i gang. Og det balla på seg. I tillegg til Volda Vokal og Asian Wings inviterte Magnar inn profesjonelle musikarar på trekkspel, harpe og vokal. Asian Wings deltok med japanske tradisjonsinstrument, mongolsk cello, theremin, strupesong – og Sizzle Ohtaka. Dotter Einy fekk med seg dansarar frå *EyeKnee Coordination* i New York. Teksten i verket er basert på to dikt av Jan Erik Vold, som las dikta sine sjølv som del av konsertane.

Urframføringa var 3. mars i Rådhuset i Oslo, som del av den internasjonale anti-atomvåpen-konferansen som den norske regjeringa ved Jonas Gahr Støre hadde invitert til. ICAN var med-arrangør og veldig viktig for at vi blei del av arrangementet. (ICAN fekk Nobels Fredspris i 2017.) Etter konserten i Rådhuset i Oslo vart heile ensemblet bussa til Volda og til konsert i Volda-kyrkja.

風まれ！ 広がれ！ ここから一歩！ ～平和への共鳴～

ノルウェーの 風に吹かれて

ノルウェー発。原簿を描いた日本のアニメ「ヒカドン」に触発されて、Magnar Åm (マグナー・オム) が作曲した平和への宣言「Will this moment ever let go?」は、2013年3月にオスロのタウンホールで初演され、大絶賛を浴びました。その曲が、この夏いよいよ日本でも発表されます。ノルウェーと日本のミュージシャン、ダンサーでつくる、平和への共鳴です！

August in Hiroshima [広島]	August in Kyoto [京都]
日時: 8月5日 18:30開演 19:30閉演	日時: 8月7日 水 18:00開演 18:30閉演
会場: 広島 club Quattro	会場: 京都北文化会館
料金: ¥2,500 (前席) ¥3,000 (後席) + ドリンク代	料金: ¥3,000 (17歳以上前席)
小学生以下 ¥1,000 2人組から ¥1,000 + ドリンク代	¥3,500 (17歳以上後席)
障害者・中高生 ¥1,000 + ドリンク	子ども～20歳以下 ¥1,000
チケット取り扱い: 広島 club Quattro, オンライン販売	未成年 ¥500
オンラインチケット: 02-542-2280, 02-542-2281	予約お問い合わせ: CLEAR SPOT okanami@clearspot.jp
問い合わせ: クラックアソシ. 082-542-2280, 025 082-249-3883	

出演!

Asian Wings | 佐伯舞音 (ヴォード・エレクトロ), 光崎悠真 (アコースティック), 藤嶋陽香 (琵琶・和歌), おなたか静波 (歌)

Magnar Åm (作曲・指揮) | Jan Erik Vold (作詞・歌唱)

Ellen Sejersted Rødtker (ハープ) | Njål Sparbo (歌)

James Crabb, Geir Draugsvoll (アコースティック)

Volda Vokal (コーラス)

EyeKnee Coordination (ダンス) | Einy Åm Sparks, Kevin Ho, Uta Takemura (ダンス)

August in Hiroshima [広島] | August in Kyoto [京都]

日時: 8月5日 18:30開演 19:30閉演 | 日時: 8月7日 水 18:00開演 18:30閉演

会場: 広島 club Quattro | 会場: 京都北文化会館

SPONSORS: NORSK BILDEBEVILLING, TONO, ANTI-HIPHOP, OTeF スタンダード・コミュニケーション・センター

Flyer frå konsertane i Hiroshima og Kyoto. Foto: Volda Vokal/Asian Wings

I august drog vi alle til Japan og hadde konsertar i Hiroshima, Kyoto og Tokyo. I tillegg til å delta på markeringa av atombomba i Hiroshima 6. august, var det å delta på den årlege *Hibaku-Piano-Peace Concert* i Tokyo ei fantastisk oppleving. Hibaku-pianoet «overlevde» bomba i 1945. Kvart år arrangerer dei ein konsert i Tokyo der pianoet står i sentrum. Dei flytta dato for arrangementet i 2013 for at vi kunne vere med. NHK (Japan sitt svar på NRK) hadde også eit lengre innslag med Magnar i beste sendetid på morgonen.

Kulturprisvinnaren

PicaDon-prosjektet sende voldingar ut i verda og henta verda til Volda. Magnar har alltid klart å kombinere sin internasjonale karriere med to føter på jorda i Volda. Dette veit Volda Vokal. Då Magnar fylte 60, inviterte koret til jubileumskonsert i Volda-kyrkja. Nasjonale og lokale krefter hylla jubilaranten. Magnar skildra gåvekonserten med eitt ord: «Ubeskriveleg.» Koret kvitterte: «Vi er heldige som får leve samtidig som Magnar, og til og med i same bygd» (*Møre*, 29.04.2012). I samband med 60-årsfeiringa vart Magnar intervjuet av *Møre-Nytt*. Journalisten spør: «Kva er ditt beste minne frå oppveksten?» Magnar svarar slik: «Då eg fekk gå rundt i gatene i Ørsta og selje *Møre-Nytt*. Me ropte avisnamnet på ein liten melodi: A-Giss-A. Og me tykte synd på ungane i Volda som skulle selje *Møre*, for deira melodi ville berre bli sørgeleg avbroten: A-Giss...». Kan hende vart det sådd ei komponistpire i Magnar allereie i barndomen?

I svaret til *Møre-Nytt* seier han «me» og ikkje «eg». Hadde han allereie starta å spreie musikkens glade budskap til ungane og alle oss andre rundt seg? Og på ein slik audmjuk og botnsolid måte. Magnar har ei sterk kunstnarstemme, men som menneske er han stillfarande. Då Magnar fekk kommunen sin kulturpris i 1998, sa Karsten Osvoll, leiar av kulturprisnemnda:

Det haglar med superlativ om deg. Du har utstråling – du har slik glede av å få andre til å glede seg. Du har evne til å hente fram det som bur i den enkelte – du gir tillit. Du jobbar på ein slik måte at den enkelte torer å stå fram – du viser

omsorg. Du er beskjedden og smålåten – du er ikkje den med dei mange ord. Du er ikkje den som er oppteken av å stikke deg fram og du viser i gjerning kva for ressurs du er, sa Karten Osvoll då han overrekte kulturprisen til Magnar Åm i går kveld. (*Møre*, 10.12.1998)

Kulturprisen i 1998 fekk han først og fremst for den store innsatsen for kulturlivet lokalt. Då han fekk kommunen sin kulturpris i 2018 skreiv kulturprisnemnda:

Årets kulturprismottakar er og har vore ein svært sentral person i musikklivet i Volda, med «lang og tru teneste» sidan tidleg åttital. Han er ein mangfaldig kulturperson, som har bidrege til å utfordre, løfte og utvikle musikkopplevingar, både gjennom song- og musikkutøving og gjennom konsertopplevingar for publikum, både vaksne og born.

Prismottakar har motteke prisar langt utover Volda sine grenser, mellom anna fekk han «Europäischer Komponistenpreis» under arrangementet Europäischer Musik Sommer Berlin og Arne Nordheims komponistpris i 2009. I 2013 var han festspelkunstnar for Dei Nynorske Festspela. Lista over komposisjonar er omfattande.

Med Volda kommune sin kulturpris ynskjer vi særleg å gi heider for innsatsen lokalt og for å ha medverka til Volda sin kulturkommunestatus utad. Prismottakar har gjennom åra hatt eit stort hjarte for kulturen sine vilkår i Volda. I tillegg til å ha dirigert ei rekke kor, og stått føre musikalske oppsetjingar både for born og vaksne, har han vore svært engasjert i å få på plass gode lokaliteter for kulturopplevingar, no i seinare år gjennom å gjere Propellhallen til storstove for konsertar. Under Dei Nynorske Festspela i år har heile Volda late seg begeistre og bevege av storverket *Kimen*, med kor, orkester og solistar, nettopp komponert av årets kulturprismottakar.

Tilbake til sisteside-portrettet av Magnar i *Møre-Nytt*, 24.04.21. Avisa spør: «Kva saknar du i sentrum av Volda?» Svar: «Kulturhus». MN: «Kva er draumen din?» Magnar: «Oppløysast i alt og alle omkring meg og berre vere den kjærleiken eg då kjenner.»